

Fakta om alkohol och droger i trafiken

Nästan alla trafikanter i Sverige anser att alkohol, droger och trafik inte hör ihop. Ändå kör tusentals påverkade förare varje dag på våra vägar. De utsätter inte bara sig själva för risker och livsfara, utan även alla runtomkring. Vi gör alla ett medvetet val – att köra eller inte köra onykter är definitivt något vi själva bestämmer. Precis som att vi själva väljer att åka eller inte åka med någon som kör rattonykter.

Exempel på statistik kring trafikolyckor:

- Det sker mer än en begravning varje vecka året runt på grund av alkohol och narkotika i trafiken.
- Varje år dör ca 70 personer i alkohol- eller narkotikarelaterade trafikolyckor.
- Två av tio dödade förare i trafiken har alkohol i kroppen
- Mer än var tredje ung förare som dödas i trafiken har alkohol i kroppen.
- Nästan hälften av alla singelolyckor med dödlig utgång är alkoholrelaterade.
- Av de motorfordonsförare i åldern 15-24 år som omkommer i singelolyckor har hälften alkohol i kroppen
- År 2014 anmäldes totalt 26 300 rattfylleribrott, varav 12 500 var drograttfylleri.
- Betydligt fler män än kvinnor kör alkoholpåverkade.
- 7 % av männen säger att de under det senaste året kört bil efter att de druckit alkohol.
- Var åttonde kvinna i åldern 18–19 år säger att de åkt med en alkoholpåverkad förare det senaste året.
- Risken att dödas i trafiken är ca fyrtio gånger större när man åker moped eller motorcykel än när man åker bil.
- Var fjärde dödad mopedist är onykter.
- 40 procent av omkomna mopedister i åldern 0-17 år har inte använt hjälm eller har inte haft den korrekt fastspänd. En riktigt fastspänd hjälm skulle troligen ha räddat livet på fler än hälften av dem.
- Hälften av mopederna är trimmade och åtta av tio föräldrar känner till detta.
- En krock i 50 km/tim motsvarar ett fall från tredje våningen i ett hyreshus.

Vad säger lagen?

Rattfylleri och grovt rattfylleri

Rattfylleri innebär att en person som kör ett motordrivet fordon:

- har minst 0,2 promille alkohol i blodet eller 0,1 milligram per liter i utandningsluften,
- har narkotiskt ämne i blodet (gäller ej om substansen använts enligt läkarordination), eller
- är så påverkad av alkohol eller annat medel att personen inte kan köra på ett betryggande sätt.

Grovt rattfylleri innebär att en person som kör ett motordrivet fordon:

- har minst 1,0 promille alkohol i blodet eller 0,5 milligram per liter i utandningsluften,
- annars är avsevärt påverkad av alkohol eller annat medel, eller
- kör på ett sånt sätt att det innebär påtaglig fara för trafiksäkerheten.

Straff och konsekvenser

Straffet för rattfylleri är böter eller fängelse i högst sex månader. Dessutom återkallas vanligtvis körkortet under 12 månader.

Vid grovt rattfylleri kan straffet bli fängelse i högst två år och körkortet återkallas under 24 månader. Grovt rattfylleri i kombination med grovt vållande till annans död kan ge åtta års fängelse.

Den som kört moped onykter eller kört trimmat kan nekas körkortstillstånd.

Alla som vistas i trafiken, även cyklister, ska rätta sig efter de allmänna regler som finns. Om man cyklar berusad och brister i omsorg och varsamhet kan man dömas för vårdslöshet i trafik och få dagsböter.

Vill du läsa mer finner du bestämmelserna i följande två lagar:

- Trafikförordningen (1998:1276), 3 kap. 1 §
- Lagen om straff för vissa trafikbrott (1951:649), § 4 och 4 a

Värt att tänka på!

Du har ett val. Att köra eller inte köra onykter är definitivt något du väljer själv. Samma sak är det om du åker med någon som kör rattfull.

Omdöme. Alkohol dämpar hämningar och sätter ned omdömet, minskar självkritiken och förmågan att göra realistiska bedömningar. Alkoholen har också direkta effekter på prestationsförmågan.

Synförmåga. När alkoholhalten i blodet ökar, minskar ögonens koordinationsförmåga. Det leder till sämre förmåga att bedöma avstånd. Vid ökad promillehalt ökar risken för dubbelseende. I mörker är effekterna särskilt påtagliga. Redan vid 0,1 promille ökar känsligheten för att bli bländad och det tar längre tid att få tillbaka mörkerseendet.

Reaktionsförmåga. Även låga promillehalter gör att reaktionstiden förlängs. Det gäller särskilt i situationer som är komplexa och där man snabbt måste välja åtgärd.

Koordination. Det centrala nervsystemet bedövas av alkoholen. Därför blir samspelet mellan muskler och nerver sämre.

Uppmärksamhet. Alkohol gör att hjärnan inte klarar av att hålla reda på lika mycket information som vanligt. Det innebär bland annat att en påverkad person inte kan ta in information från ett lika stort synfält som när han eller hon är nykter. Effekten blir tunnelseende. Den påverkade riskerar att missa väsentlig information och därmed blir mindre uppmärksam.

Trötthet. Alkohol har en dämpande effekt på kroppen, även om den som är påverkad kan känna sig stimulerad. Det märks inte att tröttheten smyger sig på.

Kritiska situationer. Risken för olyckor ökar även vid låga promillenivåer. Praktiska försök visar att förarens förmåga att klara situationer som kräver plötslig undanmanöver är klart försämrade redan vid 0,2-0,3 promille.